OBČINA
ILIRSKA
BISTRICA

Kako se pri vas reče?

Hišna imena na Gornjem Zemonu

*



Kako se pri vas reče?

Hišna imena na Gornjem Zemonu

Izdala in založila: Občina Ilirska Bistrica
Zbral in uredil: Klemen Klinar
Slikovno gradivo: Silvo Boštjančič, Niko Lapajne, Vilma Špilar, Društvo Studen'c Gornji Zemon
Oblikovanje: Jamaja – Maja Rostohar
Tisk: Medium d.o.o.
Naklada: 100 izvodov
Gornji Zemon, november 2026

Knjižica je bila izdana v okviru projekta Stara hišna imena – Gornji Zemon, ki ga preko participativnega proračuna financira Občina Ilirska Bistrica.

Za pomoč pri zbiranju hišnih imen se zahvaljujemo sodelujočim domačinom, Marici, Tini in Jožetu Vrhu, Srečku Brožiču in Silvu Boštjančiču. Za strokovni narečjeslovni pregled zbranih hišnih imen se zahvaljujemo dr. Jožici Škofic.

Za ogled zbranih hišnih imen obiščite www.hisnaimena.si.

Fotografija na naslovnici: vhodna vrata Medenove hiše na Gornjem Zemonu (foto: Klemen Klinar)

OBČINA ILIRSKA BISTRICA
ILIRSKA BISTRICA
Zeleni kras

register nesnovne kulturne dediščine

Raba hišnih imen je vpisana v Register nesnovne kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6'373.23(497.4Gornji Zemon)

KLINAR, Klemen, 1981-
Kako se pri vas reče?. Hišna imena na Gornjem Zemonu /
[zbral in uredil Klemen Klinar ; slikovno gradivo Silvo Boštjančič ... et al.]. -
Ilirska Bistrica : Občina, 2026

ISBN 978-961-92853-8-1
COBISS.SI-ID 305069059

Besedila v publikaciji so delno zapisana s pomočjo vnašalnega sistema ZRCola, ki ga je na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani razvil dr. Peter Weiss.

Uvod

Hišna imena označujejo domačije in pripadajoča polja, travnike, gozdove ter predvsem ljudi, ki na teh domačijah živijo. Ta »domača« imena so nastala iz potrebe po lažjem ločevanju domačinov med seboj in so se pri hišah obdržala kljub menjavi lastnikov ali njihovih priimkov. Danes z opuščanjem kmetij in zamiranjem kmečkega življenja v vaseh hišna imena izginjajo iz vsakdanje rabe, vsa večkrat poznajo le še starejši. Da bi preprečili njihovo izginotje, je bil v sklopu projekta Stara hišna imena opravljen podroben pregled nekdanjih in današnjih hišnih imen na Gornjem Zemonu. Podatki za seznam hišnih imen, ki so objavljena v tej knjižici, so bili pridobljeni s pregledom zgodovinskih virov, z razgovori z domačini in na skupnem srečanju s krajani. V knjižici so zbrana stara hišna imena, ki jih domačini za navedene lokacije poznajo, čeprav se imena v nekaterih primerih danes ne uporabljajo več.

Pomen in izvor hišnih imen

Hišna imena so del naše nesnovne kulturne dediščine. Ljudem še danes v vsakdanjem življenju služijo za prepoznavanje oseb in lastnine, ki pripadajo neki hiši. V njih se ohranja domače narečje in njegove krajevne govorne posebnosti. V razlagi hišnih imen se večkrat skrivajo zanimive zgodovinske podrobnosti o kraju ali domačiji. Morda so pred desetletji hišna imena, s katerimi je večinoma povezan kmečki sloj, imela slabšalni prizvok, danes pa se v njihovi rabi čutita ponos na lastne korenine ter pripadnost domači hiši in kraju.

Izvor hišnih imen je raznolik in marsikdaj ni več poznan. Najpogosteje izvirajo iz:

- lege hiše, pokrajinskih lastnosti ali ledinskih imen, npr. Klančarjevi – po legi hiše na *klancu*;
- krajevnih ali pokrajinskih imen, npr. Podbežčini – po izvoru prednika iz vasi *Podbeže*;
- osebnih imen, npr. Jurčetovi – po imenu *Jure*, Vrbanovi – po imenu *Urban*, Jakopovi – po imenu *Jakob*;
- priimkov, npr. Grlčevi – po priimku *Gerlca*;
- vzdevkov, ki so nastali na podlagi telesnih, duševnih posebnosti ali drugih lastnosti nosilca, iz imen živali, rastlin, značilnih jedi ipd., npr. Mačkovi – po živali *maček*, Radijini – po gospodinji, ki je skozi okno spremljala dogajanje na vasi in so ji pravili, da je vaški *radio*;
- poimenovanj za poklice in dejavnosti, npr. Kovačevi – po poklicu *kovača*, Pekovi – po dejavnosti *pekarstva*, Žepanetovi – po funkciji *župana*.

Zgodovinski zapisi

Zapisi hišnih imen v zgodovinskih virih nam potrjujejo, da je hišno ime v času nastanka tega vira že obstajalo. Z njimi si včasih lahko pomagamo tudi pri ugotavljanju izvora hišnega imena. Zapise hišnih imen običajno vsebujejo dokumenti

Franciscejskega katastra za Kranjsko iz 20. let 19. stoletja, a jih v delovodnikih za katastrsko občino Gornji Zemon ni. V družinskih knjigah (status animarum), ki so jih vodili župniki za pregled nad svojimi župljani, so hišna imena vodena kot posebna kategorija, običajno pod kategorijo »nomen vulgare«, kar bi lahko prevedli kot *domače ime*. Podatki o zapisih hišnih imen so pridobljeni iz družinskih knjig župnije Ilirska Bistrica iz let 1804, 1857 in 1900. Družinske knjige hrani Škofijski arhiv Koper. V preglednicah so navedeni prepisi hišnih imen iz navedenih zgodovinskih virov. Poševnica označuje, da podatka v tem viru ni.

Jezikoslovna pojasnila

Ker so tako hišna imena kot tudi narečja ter njihovi krajevni govori del nesnovne kulturne dediščine, so hišna imena zbrana in zapisana v njihovi narečni obliki. Pri zapisu narečnega izgovora hišnega imena so uporabljena naglasna znamenja, ki povedo, kako je hišno ime naglašeno in kakšen je naglašeni samoglasnik. Ostrivec označuje ozek in dolg glas (npr. répa, móka), strešica zaznamuje širok in dolg glas (npr. pêta, rôka), krativec pa širok in kratek glas (npr. kmèt, nastòp). Hišnim imenom so dodane še delno poknjižene oblike, to je narečnemu izgovoru kar najbližji zapis z znaki slovenske abecede z nekaj glasoslovnimi korekturami.

Na območju Gornjega Zemona se govori notranjsko narečje, ki spada v primorsko narečno skupino. V zapisu narečnih oblik hišnih imen so glede na značilnosti lokalnega govora uporabljeni še dodatni znaki:

- znak »ə« za polglasnik, ki ga izgovarjamo kot samoglasnik v knjižnih besedah pes [pə̀s], vrtnar [vərtnár] ali v hišnem imenu [Rəfədárjovi],
- znak »ć« za narečno mehčani k, npr. v besedi ketna (veriga narečno) [ćétna] ali hišnem imenu [Ćándovi],
- dvočrkji ié in uó za dvoglasnika, npr. v besedah pek [piék], zob [zuóp] in hišnih imenih [Niéžnarjovi], [Puóčkarjovi].

Navedene narečne posebnosti niso več govorjene sistemsko, temveč le v posameznih primerih, tudi različno znotraj vasi ali glede na starost govorca.

GORNJI ZEMON

Po domače: *Gúranj Ziémən,* kje: *na Gúranjmi Ziémni,* domačin: *Gúranjziémənc,* domačinka: *Gúranjziémənka*



Gornji Zemon okoli leta 1955 (vir: arhiv Silva Boštjančiča)

Geografski oris

Gornji Zemon leži v občini Ilirska Bistrica na jugovzhodnem obrobju Ilirskobistriške kotline. Gručasta vas se nahaja na neizrazitem grebenu, ki se proti severu strmo spušča proti Reki, proti jugu pa zložno proti potoku Kobljaku. Severno, nekoliko umaknjena od vasi, stoji podružnična cerkev sv. Jerneja iz 17. stoletja. Vas je kmečkega značaja s stegnjenimi domačijami iz peščenjaka in z vmesnimi nadomestnimi gradnjami. Večina domačij je delno predelanih, a z ohranjenimi osnovnimi gabariti. Osrednje območje vasi je zavarovano kot naselbinska dediščina.

Gornji Zemon skozi čas

Po do sedaj znanih podatkih prva omemba vasi sega v leto 1368. V listini goriških grofov je navedba, da so devinski gospodje prevzeli grad Gotnik, ki so mu bili podložni kmetje z Gornjega Zemona.

Leta 1886 je te kraje raziskoval staroslovec Jernej Pečnik, ki je ob raziskovanju okolice stare cerkve na Mežnariji severozahodno od vasi izkopal prazgodovinske in starorimske žarne grobove. V starih razvalinah cerkve je bila najdena halštatska železna sekira, ki sodi v 4.–5. stoletje pred našim štetjem. Na ravnici okrog razvalin stare cerkve in na strmem robu Šentjernejskega potoka se

nahaja rimsko grobišče, kjer so izkopali novce, solznice (majhne steklene ali lončene posodice, ki so jih pogosto prilagali kot dodatek v rimske grobove) in kamnite žarne pokrove. Glede na slučajne najdbe je območje vasi tudi potencialno najdišče rimskodobne podeželske vile.

Konec 15. stoletja najdemo gornjezemonske kmetije popisane v premskih urbarjih. Vas je to stoletje močno zaznamovalo, saj so se prebivalci soočali z grozotami tistega časa – agrarno krizo, vojnami, boleznimi in osmanskimi (turškimi) vpadi. V navedenem urbarju je zabeleženo, da je bilo v vasi 16 zapuščenih in izpraznjenih kmetij. Kronisti za leto 1498 navajajo zelo obsežen osmanski vpad preko Grobnika v te kraje, ki je vasi v celoti opustošil, med njimi tudi Gornji Zemon. Izpraznjene kmetije so dali v najem priseljencem z območja današnje Hrvaške, ki so v teh krajih iskali zavetje pred Turki.

V 18. stoletju je bila vas v celoti podložna gospostvu Jablanica, katerega lastniki so bili Lazariniji. Na Gornjem Zemonu je vsaka kmetija morala dati en plug, kar je pomenilo en dan oranja, enega kosca, štiri grabljice oziroma enajst žanjic. Sredi 18. stoletja je bilo v vasi 30 kmetij. Glede na priimke lastnikov v franciscejskem katastru iz leta 1824 je bil v vasi najpogostejši priimek Brožič, sledijo pa še priimki Gržina, Boštjančič, Rolih in Uljančič.
V letih 1836 in 1855 je takratno Kranjsko prizadela epidemija kolere. Na Gornjem Zemonu je leta 1836 za kolero umrlo 12 ljudi, leta 1855 pa 16. Leta 1857, ko so bile strehe še slamnate, je v vasi prišlo do velikega požara. Po njem so bile zgrajene hiše, ki so si po videzu podobne.
Konec 19. in v začetku 20. stoletja so se prebivalci vasi soočali s pomanjkanjem, kar je povzročilo prvi val izseljevanja. Nekateri so odšli v Združene države Amerike, kjer so večinoma delali v rudnikih. Nekaj vaščanov je odšlo tudi v Argentino. V drugem izseljenskem valu so najprej odhajali v Nemčijo, nato pa v druge države, tudi v ZDA in Avstralijo. Še izrazitejše je bilo izseljevanje po 2. svetovni vojni. Ljudje so se izselili v tujino in večja okoliška mesta. Vaščani, ki so se odločili za odhod, so se ponoči zbrali pri vaški cerkvi, kjer so se srečali z osebo, ki jih je vodila do meje z Italijo. Mejo so ilegalno prestopili pri Lipici ali Krvavem Potoku.

Pregled prebivalstva v Gornjem Zemonu:

1869[1]	1900[1]	1931[1]	1961[1]	1991[1]	2010[2]	2026[2]
225	257	306	108	100	118	111

1 vir: *Krajevni leksikon Slovenije*, 1995
2 vir: Statistični urad RS, SiStat, URL: pxweb.stat.si (citirano 23. 9. 2026)

Po 1. svetovni vojni je ob vzpostavitvi rapalske meje Gornji Zemon pripadel Italiji. Italijani so v vasi v takratni Grlčevi hiši vzpostavili vaško šolo, kjer je pouk potekal v italijanščini. V tej šoli so otroci obiskovali le prvih 4 ali 5 razredov osnovne šole. Med 2. svetovno vojno so v vas prišli Nemci in zajeli talce. Odpeljali so jih v Ilirsko Bistrico, od tam pa v živinskih vagonih v Avstrijo in Nemčijo, večinoma na prisilno delo. Ljudje, ki so preživeli vojno, so znali povedati, da so Nemci ob prihodu hoteli požgati vas, a jih je domačin Miha Brožič (Dolanji Brčin), ki je znal nemško, prepričal, da tega niso storili. Med 2. svetovno vojno je padlo oziroma izginilo 12 prebivalcev Gornjega Zemona.

HIŠNA IMENA

Hišna št.	Stara hiš. št.	Status animarum 1857	Status animarum 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjiženo
1	39	Peran	Peran/gostilna Štembergar	Míləni	Milini
2	/	/	/	Tapóvčovi	Tapovčevi
5	/	/	/	Šəmbíčovi	Šembičevi
6	/	/	/	Borošiévi	Boroševi
7	31	Berjan	Brjan/Priandovi	Rádijni	Radijni
8	55	/	Peranovi	Peránovi	Peranovi
9	19	Likan	Likan/Lekan	Ləkánovi	Lekanovi
10	20	Petrač	Petrač	Petráčovi	Petračevi
11	15	Boštian	Boštjan	Boštjánovi	Boštjanovi
12	37	Rafudar gorni	Rafudar gornji/ Jožajnar	Jəžájnarjovi	Jožajnarjevi
13	17	Rafudar/Župan	Refudar/Refedar	Rəfədárjovi	Refedarjevi
14	14	Viand/Indre	Previanda	Pərjándovi	Prjandovi
15	13	Poben	Poben/Pobnovi	Puóbnovi	Pobnovi
16	16	Soldatič	Soldatič	Sədátovi/ Niéžnarjovi	Sodatovi/ Nežnarjevi
17	45	/	Pri Zefi/Pekovi	Piékovi	Pekovi
18	11	Roic	Rojc	Rújčovi	Rojčevi
19	9	Čelak	Čelak/ pri Matijink/ Milavčevi	Məljávčovi	Miljavčevi

Hišna št.	Stara hiš. št.	Status animarum 1857	Status animarum 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjiženo
20	10	Vide	/	Matíjovi	Matijevi
21	50	/	Matijevi/Videtovi	Vídetovi	Videtovi
22	33	Andreaš zgorni	Andreaš zgornji	Andərjášovi/ Koromíjovi	Andrjaševi/ Koromijevi
23	8	Andrejaš	Andrejaš/Čandovi	Ćándovi	Čandovi
24	6	Meden	Meden/Medenovi	Mediénovi	Medenovi
25	32	Metevž	/	Gúranji Dogánovi	Goranji Doganovi
26	4	Farman	Farman/ Brjan/Brjanovi	Bərjánovi	Brjanovi
27	41	/	Pardija/Pri Pavlini	Póvlovi	Povlovi
29	47	/	Jakobovi	Jákopovi	Jakopovi
30	44	/	Kovač	Kováčovi	Kovačevi
31	3	Gerlc	Gerlca/ Uljančičeva hiša	Šúla/Gárəlčovi	Šola/Grlčevi
32	57	/	Pardijevi	Pardíjovi	Pardijevi
33	18	Jurše	Jurše/Jurče	Júrčetovi	Jurčetovi
34	52	/	Nežini	Niéžəni	Nežini
36	2	Markouč	Markovče/Mrkočevi	Mərkuóčovi	Mrkočevi
37	49	/	Počkarjevi	Puóčkarjovi	Počkarjevi
38	1	Bouše	Bovše/Bovšetovi	Bošiétovi	Bošetovi
40	51	/	Pepini	Pêpćəni	Pepčini
41	43	/	Brdan	Bə́rdanovi	Brdanovi
43	46	/	Sembičevi/ Andrijaševi	Gúranji Andərjášovi	Goranji Andrejaševi
44	30	Verban	Verban/Rojc	Vərbánovi	Vrbanovi
45	35	Berkin dolni	Brkin doljni	Dúlanji Bərćínovi	Dolanji Brčinovi
46	27	Berkin	Brkin	Bərćínovi	Brčinovi
47	38	Geržan	Gržan	Gəržánovi	Gržanovi
48	25	Šircl/File	Filetovi	Fíletovi	Filetovi
49	40	Mačk	Maček	Máčkovi	Mačkovi
51	34	Mačik gorni	Maček gorni/Grgalja	Gərgáljovi	Grgaljevi

Hišna št.	Stara hiš. št.	Status animarum 1857	Status animarum 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjiženo
52	22	Jadre	Jadre	Jádretovi	Jadretovi
A[3]	/	/	/	Škabárjovi	Škabarjevi
B	53	/	Brjanovi	Priécmanovi	Precmanovi
C	12	Matičk	Matiečko/Milavčevi	Matíčkotovi	Matičkotovi
D	7	Braiko	Brajko	Brájkotovi	Brajkotovi
E	5	Dovgan	Dovgan/Dolganovi	Dúlanji Dogánovi	Dolanji Doganovi
F	42	/	Blažina	Blažínovi	Blažinovi
G	29	Matin	Andrejčevi	Andréjčovi	Andrejčevi
H	23	Maček	Maček/Nežnarjevi	izvorna lokacija Nežnarjevih	
I	24	Lovrezin	Primec/Grgaljevi	Miétəni	Metini
J	21	Milauc	Milavc/Milavčevi	Məljávčovi/ Podbiéžčini	Miljavčevi/ Podbežčini
K	26	Žepane	Žepane	Žepaniétovi	Žepanetovi
L	36	Čače/Topovč	Čadec/Rojc	Čádčovi	Čadčevi
M	56	/	Čeljakovi	Čəljákovi	Čeljakovi
N	48	/	Malnar	Vərbánov málən	Vrbanov malin
/	28	Šembič	Šembič/Lekanovi	/	/
/	52	/	Vrbovo	/	/
/	54	/	Boštjanovi	/	/
/	60	/	Pri Pepetu	/	/

3 Črka označuje mesto nekdanje hiše na zemljevidu.

Hišna št.	Stara hišna št.	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1804	Lastnik v franciscejskem katastru 1824	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1857	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1900	Hišno ime poknjiženo
1	39	Antonius Rollich	Peter Rollich	Joseph Rolih/ Joseph Brožič	Ivan Brožič/ Jožef Štembergar	Milini
2	/	/	/	/	/	Tapovčevi
5	/	/	/	/	/	Šembičevi
6	/	/	/	/	/	Boroševi
7	31	Joannes Gershina/ Martinus Gershina	Johan Gerschina	Andreas Brožič	Janez Batista/ Franc Brožič	Radijni
8	55	/	/	/	Anton Baričič	Peranovi
9	19	Gregorius Rollich	Gregor Rollich	Blas Rolih/ Andreas Rolih	Anton Rolih/ Anton Rolih	Lekanovi
10	20	Josephus Ulianzhizh	Joseph Ulliancich	Ant. Uliančič/ Anonius Uljančič	Anton Uljančič/ Anton Uljančič	Petračevi
11	15	Josephus Broshizh	Sebastian Brossich	Michaël Roic/ Anton Brožič	Anton Brožič/ Franc Vičič	Boštjanovi
12	37	Josephus Ulianzhizh	Joseph Ulliancich	Joseph Uliančič/ Paulus Uliančič	Pavel Uljančič/ Pavel Uljančič	Jožajnarjevi
13	17	Antonius Ulianzhizh	Anton Ulliancich	Ant. Uliančič/ Franciscus Uliančič	Franc Uljančič/ Franc Uljančič	Refedarjevi
14	14	Mihael Broshizh	Michael Brosscich	Ant. Brožič/ Joannes Brožič	Janez Brožič/ Josip Brožič	Prjandovi
15	13	Antonius Broshizh	Anton Brossich	Joann. Brožič/ Antonius Brožič	Anton Brožič/ Anton Brožič	Pobnovi
16	16	Antonius Gershina	Anton Gerschina	Ant. Geržina/ Joannes Geržina	Janez Geržina	Sodatovi/ Nežnarjevi
17	45	/	/	Franc Skok	France Skok/ Ivan Gržina	Pekovi
18	11	Mihael Sprohar	Michael Brossich	Vincent. Brožič/ Joannes Brožič	Janez Brožič/ Janez Brožič	Rojčevi
19	9	Bartholomaeus Bastianzhizh	Bartholma Bostiancich	Joseph Bostiančič	Josip Boštjančič/ Jožef Boštjančič	Miljavčevi
20	10	Mathias Verh	Mathias Verch	Joseph Verh/ Josef Verh	Josip Verh/ Franc Brožič	Matijevi
21	50	/	/	/	Matija Brožič/ Jožef Vrh	Videtovi

Hišna št.	Stara hišna št.	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1804	Lastnik v franciscejskem katastru 1824	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1857	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1900	Hišno ime poknjiženo
22	33	Joannes Broshizh	Johan Brossich	Joan. Brožič/ Josef Šuštar	Jožef Šuštar/ Janez Šuštar	Andrjaševi/ Koromijevi
23	8	Mihael Hrovatin	Michael Hervatin	Joseph Hervatin	Anton Hrvatin/ Jožef Rojc	Čandovi
24	6	Mihael Bastianzhizh	Michael Bostiancich	Andr. Bostiančič/ Joannes Bastiančič	Janez Boštjančič/ Janez Boštjančič	Medenovi
25	32	Lucas Bostianzhizh	Lukas Bostiancich	Lucas Bostiančič/ Antonius Bostiančič	Josipa Stopar	Goranji Doganovi
26	4	Lucas Rollich/ Simon Rollich	Lukas Rollich	Maria Rolih/ Joannes Rolih	Franc Rolih	Brjanovi
27	41	/	/	Blasius Brožič/ Josef Brožič	Jožef Brožič/ Jožef Boštjančič	Povlovi
29	47	/	/	Jakob Geržina	Jakob Gržina/ Jožef Gržina	Jakopovi
30	44	/	/	Joannes Hervatin/ Andreas Geržina	Janez Hrvatin/ Ivan Hrvatin	Kovačevi
31	3	Antonius Gerlza	Anton Gerliza	Joseph Gerlca/ Anton Jaksetič	/	Šola/ Grlčevi
32	57	/	/	/	Jožef Brožič	Pardijevi
33	18	Georgius Broshizh	Georg Brossich	Ant. Brožič/ Andreas Brožič	Andrej Brožič/ Janez Brožič	Jurčetovi
34	52	/	/	/	Anton Šuštar	Nežini
36	2	Mathias Jagodnik	Mathias Jagodnig	Joann. Jagodnik/ Joannes Jagodnik	Josip Jagodnik/ Jože Jagodnik	Mrkočevi
37	49	/	/	/	Jošef Hrvatin/ Franc Hrvatin	Počkarjevi
38	1	Gregorius Hrovatin	Gregor Hervatin	Blaž Hervatin/ Antonius Hervatin	Josip Hrvatin/ Franc Hrvatin	Bošetovi
40	51	/	/	/	Franc Brožič	Pepčini
41	43	/	/	Lorenc Gerl	Lorenc Gerl/ Josip Grl	Brdanovi
43	46	/	/	/	Janez Brožič/ Franc Vičič/ Anton Hrvatin	Goranji Andrejaševi
44	30	Blasius Roiz	Blass Roitz	Joseph Roic/ Mihael Roic	Franc Rojec/ Ivan Rojec	Vrbanovi

Hišna št.	Stara hišna št.	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1804	Lastnik v franciscejskem katastru 1824	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1857	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1900	Hišno ime poknjiženo
45	35	Josephus Broshizh	Joseph Brossich	Ant. Brožič/ Joannes Brožič	Janez Brožič/ Mihael Brožič	Dolanji Brčinovi
46	27	Josephus Gershina	Joseph Gerschina	Joseph Geržina	Jožef Gržina/ Anton Gržina	Brčinovi
47	38	Blasius Primiz	Blas Primz	Joann. Primc/ Joannes Primc	Janez Primec/ Andrej Maljevac	Gržanovi
48	25	Mihael Shirzel	Maria Calz	Michaël Šircl/ Joannes N. Šircelj	Franc Rojec/ Franc Rojc	Filetovi
49	40	Josephus Gershina	Joseph Gerschina	Joann. Geržina	Jožef Gržina/ Josip Brožič	Mačkovi
51	34	Gregorius Vizhizh	Gregor Vicich	Simon Vičič/ Josef Vičič	Jožef Vičič/ Jožef Vičič	Grgaljevi
52	22	Andreas Gershina	Andreas Gerschina	Barth. Geržina/ Mathias Renko	Jožef Renko/ Matija Celin	Jadretovi
A	/	/	/	/	/	Škabarjevi
B	53	/	/	/	Jožef Batista	Precmanovi
C	12	Georgius Skuk	Georg Skok	Georg Skok/ Joannes Skok	Janez Skok/ Andrej Brožič	Matičkotovi
D	7	Georgius Broshizh	Georg Brossitsch	Joseph Brožič/ Anton Brožič	Anton Brožič/ Jožef Brožič	Brajkotovi
E	5	Mathias Bastianzhizh	Mathias Bastiancich	Ant. Bostiančič/ Anton Bastiančič	Anton Boštjančič	Dolanji Doganovi
F	42	/	/	Blasius Brožič	Blaž Brožič/ Anton Brožič	Blažinovi
G	29	Mathias Broshizh/ Petrus Broshizh	Mathias Brossich	Thomas Slosu/ Andreas Hervatin	Andrej Hervatin/ Franc Boštjančič	Andrejčevi
H	23	Antonius Gershina	Anton Gerschina	Ant. Geržina/ Josefus Geržina	Franc Vičič/ Ivan Vičič	izvorno Nežnarjevi
I	24	Antonius Rollich	Lorenz Rollich	Joann. Rolih	Stefan Primec/ Franc Vičič	Metini
J	21	Jacobus Gershina	Jacob Gerschina	Joann. Geržina/ Antonius Geržina	Anton Gržina/ Josip Baša	Miljavčevi/ Podbežčini
K	26	Andreas Broshizh	Andreas Brossich	Joseph Brožič/ Joannes Brožič	Janez Brožič/ Anton Uljančič	Žepanetovi
L	36	Mihael Broshizh	Michael Brossich	Ant. Brožič/ Anton Brožič	Anton Brožič/ Anton Brožič	Čadčevi

Hišna št.	Stara hišna št.	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1804	Lastnik v franciscejskem katastru 1824	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1857	Družinski oče/ mati v statusu animarum 1900	Hišno ime poknjiženo
M	56	/	/	/	/	Čeljakovi
N	48	/	/	/	Jožef Rojec	Vrbanov malin
/	28	Josephus Broshizh/ Mihael Broshizh	Joseph Brossich	Joseph Brožič	Josip Brožič	/
/	52	/	/	/	Kristjan Samsa	/
/	54	/	/	/	Jožef Sedmak	/
/	60	/	/	/	Jožef Vičič	/

Hišna imena se včasih oblikujejo na podlagi osebnostnih lastnosti ali značilnih govornih vzorcev prebivalcev. Primer za to so Pardijevi. Ime so dobili po gospodarju, ki je pogosto vzklikal italijanski »per dio«, kar bi v prevodu pomenilo »zaboga« oziroma »za božjo voljo«.

Za hišo Andrejaševih domačini uporabljajo tudi ime Koromijevi, ki izvira iz časa, ko sta v njej živela brata Frane in Jože. K Franetu je rada zahajala Rojčeva Pepca, kar pa ni bilo pogodu ljubosumnemu bratu Jožetu, ki jo je vztrajno podil od hiše. Frane jo je ob takih priložnostih tolažil in miril: »*Kára míja* (italijansko *cara mia* – draga moja), nič ne bo, boš morala ven iz hiše." Zaradi te pogoste fraze se ga je prijel vzdevek Koromijo. Brata Jožeta so v vasi poznali po svoji grbi in dejstvu, da je bil nepismen. Kljub temu je imel izjemen občutek za čas. Dobro je vedel, kdaj nastopi prvi dan v mesecu, ko je pred hišo že nestrpno pričakoval poštarja s socialno podporo.

Zanimiv je tudi primer Antona Hrvatina, lastnika hiše Goranji Andrejaševi, ki se ga je oprijel vzdevek *Stumílj*. Njegov prednik se je z dela v Ameriki vrnil z navado, da je za vse, kar je bilo daleč, uporabil prispodobo »*stú mílj*« (sto milj) in tako v domači govor vnesel ameriško mersko enoto.

Pri Dolanjih Doganovih je bil doma Jože Boštjančič. Ker je domačo kmetijo prevzel njegov brat, se je sam podal na delo v Bosno, kjer je delal kot gozdar. Sekal je hraste za pilote v Benetkah in pri tem dobro zaslužil. Ob povratku na Zemon, se je poročil z Bošetovo Pavlino in kupil hišo poleg Dolanjega Dogana. Obnovil jo je in jo zmanjšal, saj je bila velika hiša prevelik strošek, poleg tega pa so s tem dobili malo dvorišča. Kupljena hiša je imela prvotno hišno ime *Jožíčovi*, a se je je nato prijelo ime Povlovi, ki je nastalo iz imena gospodarjeve žene Pavline.

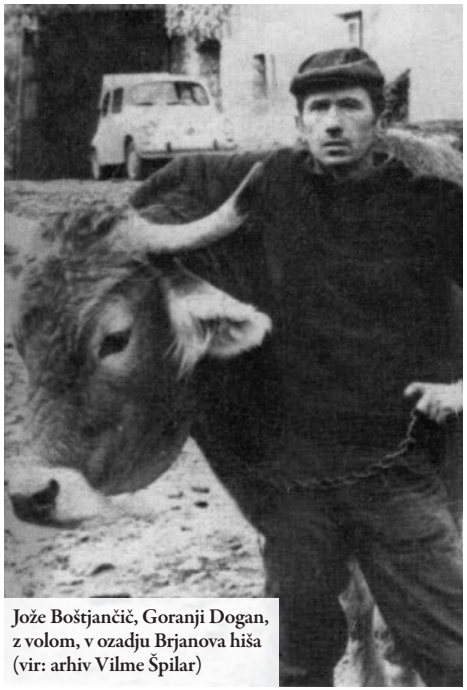
GORNJI ZEMON



Podlaga: Javne informacije Slovenije, Geodetska uprava Republike Slovenije, DOF050, 2023. Izdelava: Klemen Klinar, 2026

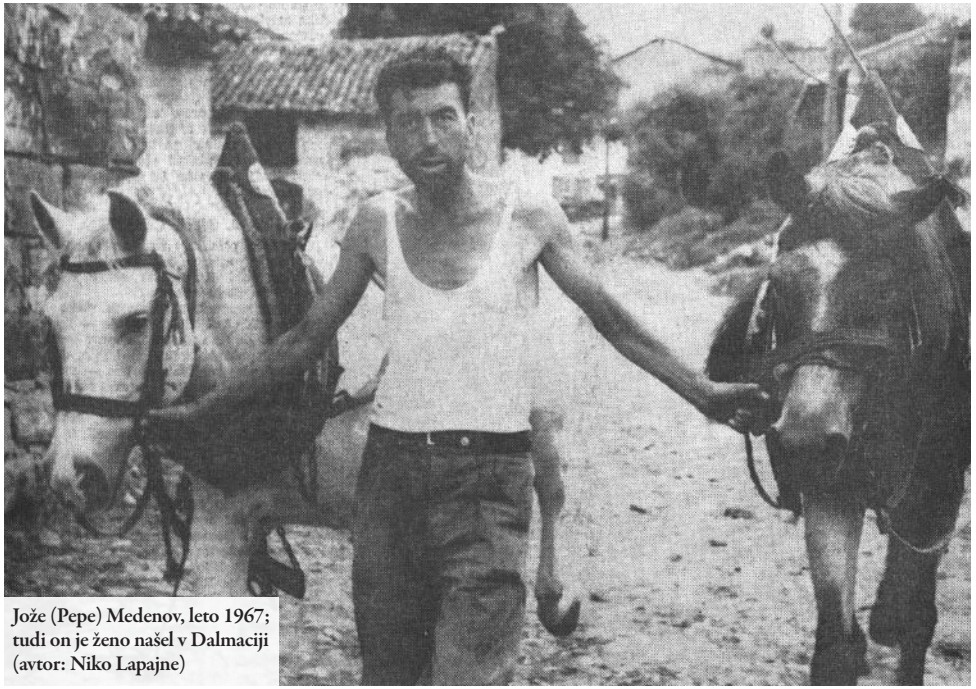


Tri generacije pri Goranjih Doganovih – stara mama Jožefa, mama Štefanija iz Dalmacije in hči Vlasta (vir: arhiv Vilme Špilar)



Jože Boštjančič, Goranji Dogan, z volom, v ozadju Brjanova hiša (vir: arhiv Vilme Špilar)

V 60. letih 20. stoletja so mladi fantje z območja Brkinov in okolice, ki so ostali na kmetijah, le stežka našli nevesto v domačem okolju. Mlada dekleta so namesto težkega kmečkega dela namreč raje izbirala lažje in premožnejše življenje ter se niso hotela možiti na kmetije. »Prav, če nas domače ne marajo, gremo pa drugam po ženske,« so dejali takratni fantje. Na oglede za dekleti so odšli tako malo dlje – v Dalmacijo. Eden od kmetov je tam prodajal krompir in od tam domov pripeljal tudi ženo, po njegovem nasvetu pa je enako storilo še kar nekaj mladih gospodarjev. Dekleta iz notranjosti Dalmacije z območja, imenovanega Ravni Kotari, so bile vajene dela, poroka na brkinsko kmetijo – v razvitejše kmečko okolje – pa je bila zanje precej sprejemljiva rešitev. Z Gornjega Zemona je bil prvi Jože Boštjančič, Goranji Dogan. Našel jo je v vasi Islam Grčki v zaledju Zadra. Ime ji je bilo Steva. Bila je pravoslavne vere, a se je prekrstila v katoliško vero. Kasneje so se na Gornji Zemon iz Dalmacije primožile še neveste k Medenovim, Jakopovim, Gržanovim in Mrkočevim.



Jože (Pepe) Medenov, leto 1967; tudi on je ženo našel v Dalmaciji (avtor: Niko Lapajne)

Hišno ime Radijini je nastalo po gospodinji Pepi Doganovi. Skozi okno, ki je v njeni nizki hiši gledalo na cesto, je radovedno spremljala dogajanje na vasi. Vaški poštar je govoril, da je ona vaški radio. Pepi so sovaščani radi ponagajali z raznimi vragolijami. Tako se je zgodilo, da so ji izruvali slivo in ji jo spustili v štemo. Zaradi vej jo je bilo zelo težko dobiti ven. Spet drugič so iz ličja naredili moža, ga oblekli in obuli, ji ga nastavili na okno, potrkali nanj in zbežali. Pepa, tako imenovana Radija, je misleč, da jo neki moški opazuje skozi okno, stekla iz hiše in lutko pretepla.

Tone Lekanov je bil zadolžen za prevoz mleka s konjsko vprego z Dolnjega in Gornjega Zemona v Ilirsko Bistrico. Ker še ni bilo mosta na Žabovici, je vozil preko Zemonske vage in Kosez. Za prevoz je uporabljal značilni voz tavalac. Imel je navado, da se je v Kosezah v gostilni Gršče ustavil na kozarčku vina. Ko se je pripetilo, da je Tone zbolel in je mleko peljala njegova žena ali hči, je imela velike težave, saj sta konja iz navade zavila pred gostilno ter se tam ustavila. Za Tonetom je kot zadnja mleko v Bistrico vozila njegova hči Micka Lekanova.



Mlekarica Micka Lekanova je mleko vozila s konjsko vprego do začetka 90. let prejšnjega stoletja (vir: časopis Snežnik, 2001)

Pri Petračevih, Jožajnarjevih in Refedarjevih so bili v preteklosti gospodarji trije bratje. Ker je bil tako vsak od njih stric otrokom ostalih dveh bratov, se domači iz teh treh sosednjih hiš med seboj niso nazivali s hišnimi imeni, temveč so si pravili kar Stričevi.

Na Gornjem Zemonu je bilo pri Brdanovih leta 1929 ustanovljeno mandolinsko društvo. Prvi vodja je bil Josip Štembergar (Vrbanov). S številnimi nastopi so popestrili kulturno in družabno življenje vasi, veliko nastopov so imeli tudi v drugih krajih na Ilirskobistriškem. Po smrti vodje leta 1944 je društvo prevzel Jože Grlj. Zadnja zasedba je štela pet članov – Jože Brožič (Pobnov), Jože Grlj (Brdanov), Srečko Brožič (Jurčetov), Andrej Maljevac (Gržanov) in Anton Hrvatin (Andrejašev).

Člani mandolinskega društva Gornji Zemon leta 1929; zasedba (od leve): Josip Štembergar (Vrbanov), Veronika Brožič (Pobnova), Anton Brožič (Pobnov), Anton Hrvatin (Andrejašev), Jože Vrh (Videtov), Jože Grlj (Brdanov), Jože Boštjančič (Povlov), Franc Šuštar (Koromijev) in Jože Brožič (Pobnov); v ozadju levo Mačkova in desno Vrbanova hiša (vir: arhiv Silva Boštjančiča)



Nežina hiša stoji na robu vasi na kraju, kjer se po domače reče Zamozar. To ledinsko ime naj bi nastalo zato, ker so na tem mestu nekoč zemonski kmetje molzli ovce. Nedaleč od tega kraja je prostor z ledinskim imenom Ciganija, ker so tam nekoč taborili cigani. Prišli so vsako leto, se utaborili in nekaj časa tam ostali, včasih tudi več mesecev. Jurčetovi se spominjajo, da jim je nekoč zaradi rdečice poginil prašič. Cigani so poginulo žival prišli iskat. Za tri dni so jo zakopali v zemljo, potem pa pojedli in nikomur ni bilo nič. So rekli, da je »zemlja pobrala ven bolezen«.

UTRINKI PRETEKLOSTI



Metina hiša leta 2000 (avtor: Silvo Boštjančič)



Okenski ovir v Metini hiši, leto 2000 (avtor: Silvo Boštjančič)

Kako se pri vas reče? Hišna imena na Gornjem Zemonu



V ospredju Počkarjeva hiša, za njo sledijo Bošetova, Blažinova in Pepčina; leto 1986 (avtor: Silvo Boštjančič)



Precmanova hiša leta 1985 (avtor: Silvo Boštjančič)



Rújčova gása – stari prehod z Videtovega borjača k Rojčevim; leto 2000 (avtor: Silvo Boštjančič)



Šembičeva hiša leta 1985 (avtor: Silvo Boštjančič)



V ospredju Brdanovi, v vrsti za njo še hiša Andrejčevih in Goranjih Andrejaševih leta 1993 (avtor: Silvo Boštjančič)



Čeljakova hiša leta 1985 (avtor: Silvo Boštjančič)



Jadretova domačija leta 1999
(avtor: Silvo Boštjančič)



Medenova hiša leta 1974
(vir: arhiv Silva Boštjančiča)

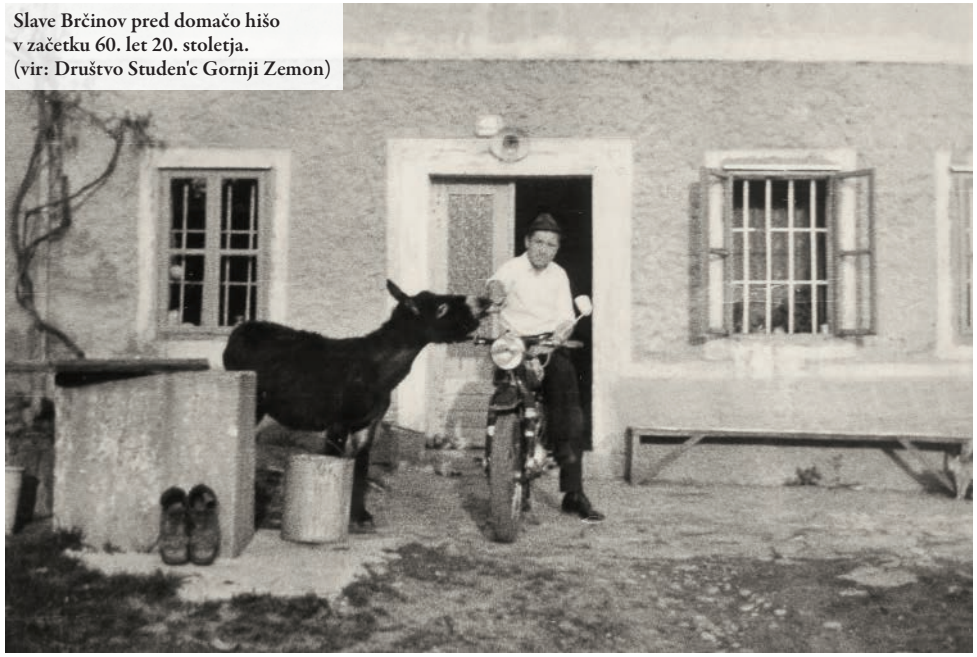
Vinko Refedarjev s kosilnico, zadaj na desni Nežnarjeva in Refedarjeva hiša, na levi Prjandova hiša in Boštjanova lopa, na sredini na koncu Petračeva štala, leto 1967 (avtor: Niko Lapajne)





Zapuščena domačija Matijevih leta 2000; štirje od petih dedičev so se odpovedali svojemu deležu v korist vasi. Domačija je bila obnovljena in preurejena v vaški dom. (avtor: Silvo Boštjančič)

Slave Brčinov pred domačo hišo v začetku 60. let 20. stoletja. (vir: Društvo Studen'c Gornji Zemon)



Viri in literatura

- 75 let mandolinskega društva Gornji Zemon (zgibanka). (2004). Društvo Studen'c Gornji Zemon.
- Gornji Zemon skozi čas (zgibanka). (2004). Društvo Studen'c Gornji Zemon.
- Lapajne N. (1967). V Dalmacijo po nevesto. V: Tovariš, leto XXIII, št. 46, 21. 11. 1967
- Orožen Adamič M., Perko D., Kladnik D. (1995). Krajevni leksikon Slovenije. DZS.
- Popotovanje po naših vaseh – Gornji Zemon. (2001). V: Snežnik, letnik X, št. 134 – november 2001
- Vrh T. (2026). Gornji Zemon. Zgodovinski pregled. Nelektorirana delovna različica.
- Franciscejski kataster za Kranjsko, Abecedni seznam lastnikov zemljišč, k.o. Gornji Zemon, 1824. SI AS 176, A169 (hrani: Arhiv RS)
- Status animarum župnije Ilirska Bistrica, 1804 (hrani: Škofijski arhiv Koper)
- Status animarum župnije Ilirska Bistrica, 1857 (hrani: Škofijski arhiv Koper)
- Status animarum župnije Ilirska Bistrica, 1900 (hrani: Škofijski arhiv Koper)
- ustni viri: domačini in lastniki hiš s hišnimi imeni z Gornjega Zemona



… pred 100 in 200 leti …



Zgoraj: Izsek karte franciscejskega katastra z vasjo Gornji Zemon iz leta 1823 (Ministrstvo za kulturo, Arhiv Republike Slovenije, SI ARS, AS 176, k. o. Gornji Zemon A169)
Spodaj: Izsek katastrskega načrta vasi Gornji Zemon iz leta 1927 (Ministrstvo za okolje in prostor, Geodetska uprava Republike Slovenije, eZKN)